

Børnebørn - novelle af Johannes Møllehave

Børnebørn. Af Johannes Møllehave

Måske er der mange, som ikke vil regne det for tabte sekunder, at de ikke husker deres børn i vekslende aldre. Herregud, der lægger sig jo hele tiden nye billeder over det man ser. Man kan ikke huske barnet i timåneders-alderen, når det pludselig er blevet 10 år i mellemtiden, og hvordan skulle man huske den 10rige, når man sidder overfor den 30 årige ? Og hvorfor? Til hvilket formål?

Jeg tænker ikke på den måde. Jeg syntes, det er mirakuløst, at børnene er løbet igennem alle disse stadier med så meget af deres væsens kerne intakt. Jeg husker dem selvfølgelig heller ikke nøjagtigt i deres fire-, otte-, tiårsalder, men jeg lagde jo tidligt mærke til deres særpræg og ser, hvordan det, som var den enkeltes vandmærke, er bevaret. Ligesom man ser et vandmærke i et stykke papir, ser man deres væsens særpræg gennem årene. Umiskendeligt.'

Tilgængæld kan jeg nu som bedstefar følge de mindste, mine børnebørn fra fase til fase. Og der dukker så mange ting op undervejs, som jeg husker fra deres forældres barndom. Jeg jager ikke fotografier – det levende udtryk, som intet trods alt fanger, der interessere mig. Det er det åndelige og sjælelige udtryk, som skaber sammenhæng, jeg gribes af.

Jeg havde glemt så meget. Og det er dyrebare ting. Ligesom vi kun forstår os selv indfældet i vores historie, forstår man egentlig kun også et barn, når man følger det fra år til år. Helst fra dag til dag.

Et barn gennemlever jo på 3 år så ufattelig en udvikling, at vi voksne kan leve i tredive år uden at have tilegnet os halvt så meget. Jeg tænker ikke kun på sproget, som er og bliver det mest gådefulde. Hvordan har et barn mulighed for at indoptage en sprogkode i sig, hvad enten det ender med, at det taler flydende dansk, fransk, russisk, urdo eller umiskendeligt århusiansk?

Jeg tænker på den fortrolighed barnet får med tingenes brug, med tonen bag orderne, med de forskellige menneskers psyke og reaktionsmønstre.

En dag, da jeg sov sammen med min datters datter, Rosa, som ikke er fyldt 2 år, mærke der jeg hendes behov for hele tiden, medens hun var ved at slumre ind, at måtte røre ved noget blødt. Sin dukkes lange lyse hår, sit eget hår, mit hår. Den følelse gav hende en tryghed.

Jeg huskede en TV-Udsendelse, hvor man viste nogle abeunger, som dels blev fodre på et jernstativ med en sutteflaske og dels kunne klamre sig til en blød kunstig krop, der udgjorde en modererstatning. De foretrak at være i nær kontakt med det bløde stof fremfor at indtage føde. Og det er for den gamle som skal dø, og for det nyfødte barn lige vigtigt at føle ømhed.

Den ømhed et spædbarn fornemmer, når det lægges til brystet, og nogen varsomt holder det, stryger over dets hår, eller kærtegner dets krop, opfylder den samme trang til – som vores sidste drøm – kontakt. Og hvor stor en kraft seksualiteten end er i vores tilværelse, hvor meget den trækker af sted med os – ømheden er den første og den sidste af dens udtryk.

Alt hos en unge mellem et og to er blødt, bløde lyde, bløde udtryk. Hun er ved at tilegne sig sproget, og det går hurtigt. Hun har endnu ikke brug for hele sætninger. Men hun synger små tillidsfulde sange og forståelige udtryk. Hun behersker verdenen med enstavelsesord: Op – ned –tøj – spise-mælk –køre –bade. Og de to fundamentale udsagn: Ja og nej. Vi spørger hende, og svaret er entydigt. Et nej er sandelig et nej. Hvis vi spørger, om hun vil have en is, siger

hun ikke "ja". Hun siger "tak". På samme måde: Skal vi læse bogen? Tak. Vil du med ud i bilen? Tak. Skal du have en ren ble på? Tak.

Hun sparer et ord – ja – og hun når at udtrykke en tilfreds taknemmelighed, som rører os lige meget hver gang.

Tak kan ikke betyde nej tak endnu. Det er en senere udviklingshøjflighed, at man tilføjer tak, selv når man siger nej. Hun har egentlig bedre fat på ordets taks natur. Det er en bekræftelse, og en glad taknemmelighed.

Når man vier folk, siger de kun ja til, at de gensidigt vil have hinanden. Jeg har aldrig hørt nogle sige ja tak ved den lejlighed.

Men jeg husker et bryllup – blandt tusinde. Brudgommen havde en blomsterkrans om halsen og længere hår end bruden. Jeg spurgte ham, om han ville ægte hende, som jeg jo skal i embeds medfør. Han svarede ja med lykkelige, vidtåbne, forventningsfulde og glædestrålende øjne.

Dernæst spurgte jeg hende, som jeg skulle. Han drejede hovedet og så spændt på hendes mund som i frieriets øjeblik, og da hun med høj, klar stemme svarede ja, tog han en sejsrunde gennem hele kirken med hænderne i en bue over hovedet, ganske som fodboldspilleren der har scoret sejrsmålet.

Så smittende kan en tak udtrykkes. Vi der var tilstede glemmer det vist aldrig.

Men indtil videre har min datterdatter altså kombineret ordet ja og tak til et ord: tak. Hendes mor opfandt, da hun var lille, et ord, som sproget savner. Hvad siger, man, når man som barn bliver trådt over tæerne i en bus? Hun brugte en sætning, som hun selv havde konstrueret, formodentlig ved en misforståelse. Hun sagde tak for væmmeligheden

Johannes Smidt – som jeg skylder så meget: Ham med "de små forløb" – Piet Hein kaldte ham Johannes Forløberen – skriver om sit barns sproglige udvikling, som han har fulgt med intensitet:

"Pludselig kastede hun hvad hun havde i hænderne., den lille fireårige, og gik ud i køkkenet. "Har i ikke mere den lille.....den lille en?" spurgte hun og lavede et rundt hul med sin tommeltot og pegefinger.

Det var et aluminiumhylster til æg, hun mente, og jeg så de små bitte fodspor, som hendes længsel, ja, og en lille angst formodning om, at den hørte til de rigtige ting der forsvinder så ubarmhjertigt ud af ens dage, ligesom nogle små laks hun havde engang, og som de røde papirposer hun legede med, og som vidst kun hun kunne huske. "Det lille æskebæger" forklarede hun, og igen så jeg små bitte fodspor af tusinde tippende tanker. En stribe kom fra et ord, der lå og hed æggebæger i en krog af hendes hjerne, og en anden kom fra et hed, der hed æske.. Så var der en lille række, der standsede på halvvejen de fodspor kom fra et ord, der hed askebæger. Som mærker i en blød muld stod de hundrede myldrende spor af små bitte trippende føder."

Uddrag fra Johannes Møllehave: Det tabte sekund. Lindhardt og Ringhof Forlag 1994.

ISBN: 87-595-0488-9. Gengivet med tilladelse